

ПЕРЕДМОВА

Багато мислителів у працях, промовах констатують небезпеку для функціонування суспільств і окремих людей в епоху кардинальних змін у суспільних відносинах. Україна вступила у ХХІ ст. в таку епоху ціннісно розколотою за багатьма лініями розломів.

У запропонованому збірнику наукових праць значне місце належить роздумам і висновкам з приводу того, які цінності є для українських політичних сил і політиків визначальними, базовими, термінальними, а які є похідними, інколи штучними, які зміни в політичній системі стимулюються цими класами і які результати політичного розвитку ми маємо.

Цінності і оцінки суб'єктів політичного розвитку тісно пов'язані і відображаються в ідеологічних і політичних конфліктах, в ціннісних орієнтаціях на майбутнє політичних гравців на різних рівнях. Наприклад, ціннісна орієнтація на «захист національних інтересів України» декларується майже усіма політичними силами. Але надзвичайно засмучують їх конкретні дії з захисту національних інтересів, прав і свобод особи. Ця максима політичної свідомості і політичної діяльності залишається лише засобом публічної риторики.

У деяких працях, що ввійшли до збірника, відчувається песимізм щодо результатів двадцятирічного досвіду політичного, економічного і культурного розвитку країни. Він базується на аналізі реальних настроїв населення України, особливо активного політичного класу, який, слідом за М.Вебером, можна назвати колективним політиком. Свого часу той же М.Вебер писав, що «жити можна і для політики, і за рахунок політики». На жаль, для України більше характерне друге, а це не сприяє консолідації суспільства, реалізації статті 1 Конституції України.

Частина матеріалів цього збірника лише побічно виходить на ціннісно-оціночну проблематику. Але вони потрібні для розуміння ціннісного розколу в Україні, особливо в ситуації ідеологічного межичасся. Хоча й зберігається деякою мірою ортодоксальне марксистське розуміння ідеології з чітко окресленим духом протистояння класів буржуазії і пролетаріату, в теперішній ситуації ідеологія більше трактується як соціально значима, теоретично оформлена система ідей не тільки в інтересах верств і великих

груп, а й демократичної, соціально-правової держави, де громадянин — і суб'єкт, і об'єкт розвитку та прогресу.

Тому головна мета цього збірника наукових праць — сприяти виробленню ефективної політики, яка спроможна досягати довгострокових і фундаментальних цілей, політики, що ґрунтується на реальних цінностях, реальних ідеологіях, які запліднюють конструктивні переконання і дії.

*Член-кореспондент
НАН України
М. Михальченко*